

בבית המשפט העליון

רע"פ 1396/23

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקש: רוסלן אילקנייב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' הנשיא ר' שפירא, כב' סגנית הנשיא ב' טאובר וכב' השופטת ע' חן ברק) בע"פ 39092-07 מיום 12.01.2023

בשם המבקש: עו"ד יואב קיץ; עו"ד סיון ציון משיחוב

החלטה

1. בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד הנשיא ר' שפירא, כבוד סגנית הנשיא ב' טאובר וכבוד השופטת ע' חן ברק) בע"פ 39092-07 מיום 12.01.2023, בגדרו נדחה ערעור שהגיש המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (כבוד השופט ש' בנג'ו) בת"פ 5412-03-19 מימים 28.02.2022 ו-07.06.2022, בהתאמה.

הרקע לבקשה והבקשה

2. ביום 04.03.2019, הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עבירות של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); כליאת שווא, לפי סעיף 377 לחוק; ותקיפה של בת זוג הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 382(ג) לחוק. על-פי המתואר, במועדים הרלבנטיים לכתב האישום, היו המבקש והמתלוננת בני זוג. המתלוננת, נתינת רוסיה, הגיעה לישראל במהלך חודש דצמבר 2019 לביקור, שבמהלכו שהתה בדירתו של המבקש. ביום 26.02.2019, התנהל בין השניים ויכוח בטלפון, בעקבות חשד של המבקש לפיו המתלוננת בוגדת בו. לאחר השיחה, יצא המבקש ממקום

עבודתו כדי לאתר את המתלוננת. כשמצא אותה, דרש ממנה לבוא איתו לדירה, תוך שהשמיע כלפיה איומים. בדירה, החל המבקש להכות את המתלוננת, ולאחר שזו נפלה על מנורה ושברה אותה, איים עליה כי היא תשלם על כך ששברה את המנורה; והחל להכותה באמצעות המנורה השבורה. בסוף המתואר, ציין המבקש בפני המתלוננת כי הוא נדרש לשוב לעבודה ואיים עליה כי כשיחזור יכה אותה עוד. כשיצא, נעל המבקש את דלת הדירה והותיר שם את המתלוננת ללא כל דרך לצאת.

3. בתחילת ההליך הפלילי שהתנהל נגד המבקש, הגישה המשיבה בקשה לגביית עדות מוקדמת מהמתלוננת, בהתאם לסעיף 117 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. ואולם, בסמוך לאחר שנחקרה המתלוננת במשטרה, ולפני שנגבתה עדותה המוקדמת – היא עזבה את הארץ וחזרה לרוסיה. במהלך ההליך נעשו ניסיונות לאתר את המתלוננת ברוסיה, ואף נוצר עמה קשר, אך זו סירבה לשתף פעולה. לאור זאת, ביום 17.06.2019, התלה בית משפט השלום את ההליך נגד המבקש.

ביום 22.10.2019, הגישה המשיבה בקשה לחדש ההליך נגד המבקש, ולהגיש ראיות שנגבו מהמתלוננת חלף עדותה, לפי סעיף 10(1) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: הפקודה). ביום 22.01.2020, קיבל בית משפט השלום את הבקשה באופן חלקי. בית המשפט קבע, כי ההודעות שנגבו מהמתלוננת, העימות שנערך בינה לבין המבקש והדיווח שלה למוקד 100 קבילים לפי סעיף 10(1) לפקודה. עם זאת, נדחתה הבקשה לקבל את צילום המסרונים מהטלפון הנייד של המתלוננת כראיה. כן הורה בית המשפט על חידוש ההליכים נגד המבקש.

4. ביום 28.02.2022, הרשיע בית משפט השלום את המבקש בעבירות של כליאת שווא ותקיפה הגורמת חבלה של ממש, וזיכה אותו מעבירת האיומים, נוכח הודעתה של המשיבה כי היא חוזרת בה מאישום זה. בפתח הדברים התייחס בית המשפט לזהירות שיש לנקוט בעת שימוש במתווה הקבוע בסעיף 10(1) לפקודה; ולכך שככלל, אין מרשיעים על בסיס ראיה זו בלבד. לאחר מכן, התייחס בית המשפט לראיות הישירות הקושרות את המבקש לביצוע המיוחס לו, ובראשן – הודעות המתלוננת במשטרה. בית המשפט מצא את ההודעות הללו כראיות אמינות, וייחס להן משקל רב, בין היתר, נוכח העובדה שאלו נגבו בסמוך לאירוע כתב האישום; בשל כך שבמועד הודעותיה היו על גופה ופניה של המתלוננת סימני חבלה; ומכיוון שגרסתה הייתה סדורה ומפורטת. עוד התייחס בית המשפט לראיות נוספות המאמתות ומחזקות את גרסת המתלוננת, וביניהן מסרונים המעידים על הלך רוחו הסוער של המבקש טרם האירוע; ומצב הבית, המנורה השבורה וכתמי הדם המעידים על מאבק שהתרחש בדירה. לבסוף, התייחס בית המשפט לטענות שהעלה המבקש – ודחה אותן.

ביום 07.06.2022, לאחר ששמע את טיעוני הצדדים לעונש, גזר בית משפט השלום על המבקש עונש של 14 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

5. על פסק דינו של בית משפט השלום הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי. ביום 12.01.2023, דחה בית המשפט המחוזי את הערעור, על שני חלקיו. אשר לערעור המבקש על הכרעת הדין, בית המשפט לא מצא מקום להתערב בקביעה לפי סעיף 10(1) לפקודה או בממצאי עובדה ומהימנות של בית משפט השלום. בתוך כך ציין בית המשפט, כי גרסתה של המתלוננת נמצאה אמינה ומהימנה, וכי זו אף מקבלת חיזוק וסיוע מראיות נסיבתיות אחרות. אשר לערעור נגד גזר הדין, קבע בית המשפט, כי אין המדובר באחד מאותם המקרים החריגים בהם ראוי שתתערב ערכאת הערעור בעונש שנקבע על-ידי הערכאה הדיונית.

6. המבקש לא השלים עם פסק דינו של בית המשפט המחוזי, והגיש את הבקשה שלפניי ולצדה בקשה לעיכוב ביצוע ריצוי עונשו.

7. לטענת המבקש, בקשתו מעלה סוגיה עקרונית הנוגעת לקריטריונים שעל-פיהם יקבע בית המשפט כי האינטרס הציבורי מחייב שימוש בסעיף 10 לפקודה, תוך פגיעה בזכות יסוד של נאשם. לגופם של דברים נטען, כי אין די בצבר הראיות הקיים בתיק כדי להרשיע אותו בעבירות בהן הוא הורשע, וזאת, בין היתר, משום שכל ראיה מהווה תוספת ראייתית בלבד. לצד זאת נטען, כי קיימים הסברים סבירים אחרים לצבר הראיות הקושרות אותו לביצוע המעשים, והם: שגבר אלמוני תקף את המתלוננת בדירה; ושהחבלות נגרמו למתלוננת מנפילה בעת שהייתה תחת השפעת אלכוהול. לעניין גזר הדין, מעלה המבקש טענות הנוגעות להגדרתו כ'בן הזוג' של המתלוננת, למסוכנות הנשקפת ממנו ולכך שלא הוגש תסקיר בעניינו טרם קביעת עונשו. נוכח כל אלה, סבור המבקש כי ראוי "להרשות הגשת הודעת ערעור" על פסק דינו של בית המשפט המחוזי.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשה, על נספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות, אף מבלי להידרש לתשובת המשיבה.

9. כידוע, הלכה היא כי בקשה למתן רשות ערעור ב"גלגול השלישי" שמורה למקרים חריגים בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או בנסיבות המקימות חשש לעיוות דין או אי צדק חמור שנגרם למבקש (ראו: רע"פ 5906/22 אריאל נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (05.12.2022)). זאת ועוד, כאשר הבקשה נסובה על חומרת העונש כשלעצמה, לא תינתן רשות ערעור אלא כאשר העונש

שנגזר על המבקש סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו: רע"פ 4963/22 מנשירוב נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (21.07.2022)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות מידה אלה, ודי בכך כדי לדחות אותה.

10. הבקשה שלפניי מעלה טענות 'ערעוריות' במהותן אשר נוגעות לאופן יישום הדין בנסיבות המקרה הקונקרטי, ובפרט – לאופן בו יישם בית המשפט את התנאים להחלת סעיף 10(1) לפקודה (השוו: רע"פ 608/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (14.04.2019); רע"פ 174/16 אברהים נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (18.07.2018)). טענות אלה אינן מצדיקות מתן רשות ערעור ב"גלגול השלישי", לאחר שהן נדחו לגופן על-ידי שתי ערכאות, בפסקי דין מפורטים ומנומקים.

11. וכך גם בכל הנוגע לטענות המבקש כנגד גזר הדין – לא מצאתי כי העונש שהוטל, חורג ממדיניות הענישה הנוהגת באופן המצדיק דיון בבקשה (ראו מיני רבים: רע"פ 1007/22 פלוני נ' מדינת ישראל (23.03.2022); רע"פ 8755/21 פלוני נ' מדינת ישראל (23.12.2021)).

12. די באלו כדי לדחות את הבקשה.

13. יתרה מכך, אף לו היה מקום להידרש לגופן של טענות – אשר עיקרן, כאמור, ממוקד בתחולתו ויישומו של סעיף 10(1) על נסיבות המקרה דנן ולדיות הראיות לצורך הרשעת המבקש, הרי שגם אז היה מקום לדחות את הבקשה. למעלה מן הנדרש, ואך בשל מרכזיותן של טענות אלו בנימוקי הבקשה, אתייחס אל אלו בתמצית – ואבאר מדוע אין מקום לקבלן.

14. סעיף 10(1) לפקודה קובע:

"עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה:
(1) עדות של אמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו..."

15. סעיף זה מהווה חריג לכלל האוסר על עדות מפי שמועה, ונופל בגדר חריגי הרס-גסטה (res gestae), המתייחסים לאמירות המהוות "חלק מן האירוע" (ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 133, 147 (18.02.1996)). הרציונל העומד בבסיס סעיף 10(1) לפקודה, הוא שנסיבות מתן האמירה מקימה חזקה בדבר אמיתות תוכנה,

וזאת – לאור ההנחה שדעתו של הקורבן בנסיבות אלה איננה פנויה לבידוי עלילה שמטרתה הפללת אדם (ע"פ 3263/13 בן שטרית נ' מדינת ישראל, פסקה 64 (19.03.2017); ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (05.08.2013); ע"פ 3695/99 אבו-כף נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 597, 621 (2000)).

16. קיימות שתי קטגוריות של תנאים להחלת סעיף 10 לפקודה: הראשונה, 'תנאי הפתיח', המשותפים לכל אמרה המתקבלת לפי סעיף זה, ומתייחסים הן למושא האמירה (אם היא נוגעת במישרין למעשה אלימות או לנסיבות הלוואי לו); הן לנסיבות שמנעו מן הקורבן להתייזב למתן עדות (אם הוא תשוש, חולה, עזב את הארץ או נפטר). השנייה, 'תנאי החלופות', מתייחסת לתנאים הקבועים בכל חלופה של סעיף 10 (יעקב קדמי על הראיות – חלק שני – הדין בראי הפסיקה 618-619 (2009)). ובכל הנוגע לסעיף 10(1), 'תנאי החלופות' נוגעים למועד בו ניתנה האמירה.

17. הודעותיה של המתלוננת מתייחסות במישרין לעבירות אלימות שבוצעו כלפיה על-ידי המבקש. כאמור, במהלך ההליך שהתנהל נגד המבקש, חזרה המתלוננת לארץ מולדתה, ולא ניתן היה להביאה לצורך מתן עדות בבית המשפט. בהתאם לכך, מתקיימים 'תנאי הפתיח' להחלת סעיף 10(1) לפקודה.

18. ביחס ל'תנאי החלופות', סעיף 10(1) לפקודה קובע תנאי טמפורלי, הנוגע למועד מתן האמירה, וקובע שלוש אפשרויות חלופיות: שהאמירה ניתנה בשעת מעשה האלימות; בסמוך לאחריו; או בהזדמנות הראשונה שהייתה לקורבן להתאונן עליו.

19. בהתייחס לנסיבות העניין שלפניי, סבורני, כי שתי האפשרויות האחרונות מתקיימות בעניין דנא. כידוע, תיבת המילים 'בסמוך לאחריו' מתפרשת על-פי הנסיבות של כל מקרה, כאשר נקבע משכבר כי ניתן לקבל אמרה שהושמעה מספר שעות אחרי האירוע (ע"פ 3737/91 חיר נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(3) 273, 276 (1992)). ראו גם: ע"פ 8704/09 באשה נ' מדינת ישראל, פסקאות 2-5 לפסק דינו של השופט י' עמית (11.11.2012). מנגד, נקבע כי אמירה שניתנה מספר ימים לאחר האירוע איננה קבילה לפי סעיף 10(1) לפקודה. ראו: ע"פ 740/12 מדינת ישראל נ' ברסקי, פסקה 28 (21.07.2014). הודעתה של המתלוננת נגבתה כשעתיים לאחר האירוע, וכרבע שעה לאחר שחולצה מדירתו של המבקש. בנסיבות אלה, לא ניתן אלא לקבוע כי אמירתה בוודאי ניתנה בסמוך לאירוע, ובהזדמנות הראשונה שניתנה לה.

20. הודעה זו, בצירוף יתר הראיות שהוגשו מכוח סעיף 10(1) לפקודה, כמו גם צבר הראיות הנסיבתיות שהוצגו לפני בית משפט השלום, ועל יסודן ניתנה הכרעת הדין

המרשיעה בעניינו של המבקש – מספיקות לצורך הוכחת אשמת המבקש מעבר לספק סביר. כך, שבנסיבות אלה, הרשעתו של המבקש בדין יסודה.

21. אשר על כן, הבקשה נדחית, וממילא נדחית הבקשה לעיכוב ביצוע שהוגשה עמה.

ניתנה היום, כ"ט בשבט התשפ"ג (20.2.2023).

ש ו פ ט